

ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව - 2017

2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශන, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශන සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13(1) වගන්තිය සහ 1961 අංක 28 දරන ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථා පනතේ 31 වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. මුදල් පනතේ 14(2)(සී) වගන්තිය ප්‍රකාර සංස්ථාවේ වාර්ෂික වාර්තාව සමඟ ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

1.3 විගණකගේ වගකීම

මාගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. මා විසින් උත්තරීතර විගණන ආයතනයන්ගේ ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ISSAI 1000-1810) අනුරූප ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදුකරන ලදී. ආචාරධර්මවල අවශ්‍යතාවන්ට මම අනුකූල වන බවට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරවන්නේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීම පිණිස විගණනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන බවට මෙම ප්‍රමිති අපේක්ෂා කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම්වලට අදාළ වන විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම පිණිස පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට ඇතුළත් වේ. තෝරාගත් පරිපාටීන්, වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් තක්සේරුකිරීම් ද ඇතුළත් විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වේ. එම අවදානම් තක්සේරුකිරීම්වලදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ වන්නා වූ අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් සංස්ථාවේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි. කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය හා යොදාගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ඇගයීමද විගණනයට ඇතුළත් වේ. විගණනයේ විෂය පථය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම සඳහා 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13 වගන්තියේ (3) සහ (4) උප වගන්තිවලින් විගණකාධිපති වෙත අභිමතානුසාරී බලතල පැවරේ.

මාගේ තත්ත්වවිගණනය කළ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.4 තත්ත්වවිගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 2.2 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති කරුණු පදනම් කරගෙන මාගේ මතය තත්ත්වවිගණනය කරනු ලැබේ.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

(අ) මතය - සංස්ථාව

මෙම වාර්තාවේ 2.2.2 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු වල බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා විසින් දරන්නා වූ මතය වේ.

(ආ) මතය - සමූහය

මෙම වාර්තාවේ 2.2 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු වල බලපෑම හැර, ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ හා එහි පරිපාලනයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා විසින් දරන්නා වූ මතය වේ.

2.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.2.1 සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

- (අ) සංස්ථාව හා පරිපාලනය අතර ගිවිසුමක් නොමැති වීම නිසාවෙන් අන්තර් සමාගම් ගණුදෙනු වලින් ජනිත වී ඇති ගෙවිය යුතු ශේෂය (රු.මිලියන 6,979.63) හා ලැබිය යුතු ශේෂය (රු. මිලියන 7,650.56) සමඟ රු.මිලියන 670.93 ක හිලවි නොවූ ශේෂයක් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි දක්නට ලැබුණි.
- (ආ) පහත දැක්වෙන කරුණු මත පදනම්ව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා පරිපාලනයේ (CPSTL) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව තත්වගණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කර ඇත.
- (i) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසානයට සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (CPC) වෙතින් ලැබිය යුතු යැයි සඳහන් වටිනාකම හා එයට අනුරූපීව සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගෙවිය යුතු යැයි සඳහන් වටිනාකම අතර රු.මිලියන 670.93 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය වූ අතර මේ තුළ රු.මිලියන 548.66 ක මතභේදයට තුඩුදුන් වටිනාකමක් ද විය. කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල භානිකරණයන් සඳහා රු.මිලියන 163.62 ක වෙන් කිරීමක් පමණක් සිදු කර ඇත.
- (ii) ලංකා ඉන්දියානු තෙල් සමාගමෙන් (LIOC) ලද ශේෂ තහවුරු කිරීම් වලට අනුව, සමාගමට ගෙවිය යුතු වටිනාකම රු.මිලියන 432.77 ක් වන අතර ඊට අනුරූපීව සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පෙන්වනු ලබන වටිනාකම රු. මිලියන 457.40 කි. එහෙයින්, එම ශේෂයන් දෙක අතර එකඟ නොවූ වටිනාකම රු.මිලියන 42.63 කි.
- (iii) තොග අයිතමයන් සඳහා රු.මිලියන 142.92 ක වෙන් කිරීමේ පදනම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණය කර නොතිබුණු අතර විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

- (iv) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන පරිදි ආදායම් බදු , ආර්ථික සේවා ගාස්තු (ESC) හා එකතු කළ අගය මත බදු (VAT) වල ගෙවිය යුතු වටිනාකම හා ඊට අනුරූපීව දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව පවත්වාගෙන යන වාර්තාවල පෙන්නුම් කරනු ලබන වටිනාකමත් අතර රු.මිලියන 436.78 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.එබැවින් එම ශේෂයන් වල නිරවද්‍යතාව,සම්පූර්ණත්වය හා පැවැත්ම පිළිබඳව විගණනයේදී ගැටළු සහගත විය.
- (v) 2008 හා 2010 වර්ෂවල පැවැති අයකර නොගත් අනිරික්ෂ ගෙවීම් වූ උපයන විට ගෙවීම් බදු (PAYE) හා යෙදවුම් මත වූ එකතු කළ අගය මත බදු (Input VAT) පිළිවෙලින් රු.මිලියන 6.8 ක් හා රු.මිලියන 8.06 ක් නැවත අයකර නොගැනීම විගණනයේදී ගැටළු සහගතය.කෙසේ වෙතත් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් මේ සම්බන්ධව කිසිදු වෙන් කිරීමක් සිදුකර නොතිබුණි.
- (vi) රඳවා ගැනීමේ බදු (WHT) හා නිමවුම් මත වූ එකතු කළ අගය මත බදු (Output VAT) වල ගෙවිය යුතු වටිනාකම් පිළිවෙලින් රු.මිලියන 19.09 ක් හා රු.මිලියන 13.91 ක් වූ අතර එම ගෙවුම් ශේෂයන් නිරවුල් කිරීමකින් තොරව වසරින් වසර අඛණ්ඩව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරියට ගෙනැවිත් තිබුණු බැවින් එම වටිනාකම් වල නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳව විගණනයේදී ගැටළු සහගත විය.
- (vii) දල වශයෙන් රු.මිලියන 5,045 ක් වූ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වී ඇති වත්කම්හි ඒවායේ ඵලදායී ආර්ථික ජීව කාලය යලි තක්සේරු කිරීමකින් තොරව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක (LKAS 16) හි ඇති ප්‍රතිපාදන වලට අනුව ගිණුම්ගත කිරීම සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය විය. තවද සමාගම ආරම්භයේ සිටම එහි වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කර නොමැති අතර ඒ සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රත්‍යාගණන ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපනය කර නොතිබුණි.එබැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්වෙන ජංගම නොවන වත්කම් මගින් එහි සාධාරණ වටිනාකම පිළිබිඹු නොවීය.
- (viii) වටිනාකම රු.මිලියන 36.3 ක එකතුවකින් යුත් ගණුදෙනු හතරක් පෙර වර්ෂයේ ගැලපුම් ලෙස LKAS 08 ට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත යුතු අතර එම ගණුදෙනු සමාලෝචිත වර්ෂයේ ගණුදෙනු වැරදි සහගත ලෙස හඳුනාගෙන තිබුණි.මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය හා වර්ෂය අවසානයේ රඳවාගත් ඉපයුම් රු. මිලියන 19.12 කින් වැඩියෙන් හා අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- (ix) සමාගම විසින් එහි ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් පද්ධතිය (ERP) වන SAP පද්ධතියට ඇතුළත් කර ඇති තොග අයිතම වර්ග 250 කට අයත් විශාල තොග ප්‍රමාණයක වටිනාකම් පද්ධතියට ඇතුළත් කර නොතිබුණි.එබැවින් තොග අයිතම අගය කිරීමේ නිරවද්‍යතාවය හා සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳව විගණනයට තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.

2.2.2 සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.2.2.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර) අනුගතවීම.

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

(අ) ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර 2 හි 11 වන ඡේදය - තොග

තොග, ගබඩාව තෙක් රැගෙන ඒමට දරන ලද සියලු වියදම් තොග පිරිවැය වශයෙන් සැලකිය යුතුය.එසේ වුවද තෙල් ආනයනය සඳහා වටිනාකම රු මිලියන 55,327.9 ක් වූ නිෂ්පාදන බද්ද තොග පිරිවැය ලෙස නොසලකා ආදායමට එරෙහිව අඩුකර තිබුණි.එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂයේ සත්‍ය විකුණුම් පිරිවැය හා අවසාන තොග පිරිවැය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පෙන්නුම් නොකෙරුණි.

(ආ) ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර 16 හි දේපළ, පිරිසිදු හා උපකරණ -51 හා 36 ඡේද

දළ වශයෙන් රු.මිලියන 4,749 ක් පිරිවැය වූ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කළ වත්කම් සංස්ථාව විසින් අඛණ්ඩව භාවිතා කර තිබුණේ එම වත්කම්වල ඵලදායී ජීවකාලය නැවත තක්සේරු කිරීමකින් තොරව සහ ඒ අනුව ගිණුම්ගත කර තිබුණි. තවදුරටත් විගණන නියැදි පරීක්ෂාවේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසාන දිනට සංස්ථාව සතු ඉඩම් 15 ක් ප්‍රත්‍යාගණනය කර නොතිබුණි. එමනිසා එකී වත්කම්වල නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳව විගණනයේදී ගැටළු සහගත විය.

(ඇ) ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර 17 - කල්බදු - 08 ඡේදය

ගිණුම් ප්‍රමිතවල කල්බදු වත්කම්වලට අදාළ විධිවිධානයන්ට පටහැනිව සංස්ථාවට කල්බදු හිමිකමක් පමණක් පවතින ඉඩම් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ප්‍රාග්ධනික කිරීම සහ ප්‍රත්‍යාගණනය කර තිබුණි.

(ඈ) ශ්‍රී.ලං.ගි.ප්‍ර.36 - භානිකරණය

2017 වර්ෂයට අදාළව භානිකරණ පරීක්ෂාවක් සිදුකළ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් විගණනයට වාර්තා නොවුණි. මේ නිසා විගණනයේදී එවැනි වත්කම් වල සාධාරණ අගයෙහි නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳව සැකයක් පැවැතුණි.

2.2.2.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව සහ ශ්‍රී ලංකා රේගුව වෙතින් ලැබිය යුතු රු.මිලියන 1,135.8 ක ශේෂයක් 2010 වර්ෂයේ සිට ඉදිරියට ගෙන ආ ශේෂයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කර තිබුණි. කෙසේවුවද දීර්ඝකාලයක් තිස්සේ පැවැති හිඟ ශේෂය විගණනයට පැහැදිලි නොවීය. සමාලෝචිත වර්ෂයේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මේ සම්බන්ධයෙන් වෙන්කිරීම් සිදුකර නොතිබුණි.

(ආ) ඉදිරිපත් කරන ලද වයස් විශ්ලේෂණයට අනුව 2013 වසරේ සිට ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු වුවද 2017 වර්ෂය අවසාන වන තෙක්ම හිඟ හිටිව පැවැති රු.මිලියන 753 ක ලැබිය යුතු ශේෂයක් අය කරගැනීමට අදාළ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි. තවද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ඒ සඳහා භානිකරණයක් කර නොතිබුණි.

(ඇ) ලැබී තිබූ සනාථන අනුව 2007 සිට 2009 අතර කාලය තුළ තෙල් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් සලකා බලන වර්ෂයේ මහජන බැංකුවට සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 3847.1 ක වටිනාකමක් ගෙවිය යුතු විය. කෙසේවුවද එය සංස්ථාවේ ගිණුම්වලට ගෙන නොතිබුණි.

2.2.2.3 නොසැසඳූ වෙනස්කම්

තෙල් ගබඩා කිරීම සහ බෙදාහැරීමේ (ටර්මිනල් ගාස්තු, ප්‍රවාහන ගාස්තු, පොලී ගෙවීම් ආදී) ගාස්තු ලෙස රු.මිලියන 206.4 ක් හා රු.මිලියන 177 ක නොසැසඳූ වෙනස්කම් පිළිවෙලින් 2017 සහ 2016 වර්ෂයන්වල සංස්ථාවේ සහ පරිපාලිතයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නිරීක්ෂණය විය.

2.2.2.4 පැහැදිලි නොකළ වෙනස්කම්

සංස්ථා මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශ්‍රී ලංකා රේගුවට සංස්ථාව විසින් ගෙවිය යුතු මුදල රු.7,278,958,430 ක් විය. කෙසේ වුවද ශ්‍රී ලංකා රේගු වාර්තා අනුව සංස්ථාවෙන් ලැබිය යුතු මුදල සටහන් වූයේ රු.5,782,668,839 ක් ලෙසය. කෙසේ වුවද රු.1,496,289,591 ක වෙනස සඳහා හේතු විගණනයට පැහැදිලි නොවීය.

2.2.2.5 විගණනයට සාක්ෂි නොවීම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) සමාලෝඡන වර්ෂයේ අවසාන දිනට මූල්‍ය තත්වය පිලිබඳ ප්‍රකාශයේ සඳහන් වෙනත් ලැබිය යුතු ශේෂය තුළ එකතු කළ අගය මත බදු (වැට්) එකතුවක් ලෙස ගත් විට රු. 423,905,381ක් දීර්ඝ කාලයක් පුරා සඳහන් වී තිබුණි. ඉන් රු.326,391,518යන වටිනාකම 2010 වර්ෂයේ සිට පැවැතුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් ශේෂය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අදාළ වන බදු ඉන්වොයිස් හා වෙනත් අදාළ තොරතුරු හා ලිපිලේඛන විගනනය සඳහා ඉදිරිපත් වී නොතිබුණි. එමනිසා එම ශේෂය අයකරගැනීම විගණනයේදී ගැටළු සහගතය.

(ආ) කෙසේ වෙතත් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ බදු වාර්තාවල වැඩිපුර ගෙවීමක් වාර්තා නොවූවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිගින් දිගටම දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට රු. 376,000,065 ක වැඩිපුරගෙවීමක් වාර්තා විය. තවදුරටත් වෙනත් ලැබිය යුතු ශේෂයක් යටතේ දක්වා ඇති මෙම ශේෂය විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග මගින් නැවත අයකර ගැනීමට ඇති හැකියාව තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.

2.2.2.6 ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු ගිණුම්

2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලැබිය යුතු මුළු වෙළෙඳ ණය ප්‍රමාණය වූ රු. මිලියන 76,616 රාජ්‍ය ආයතන හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන වලින් පිළිවෙලින් රු.මිලියන 65,979 ක් සහ රු.මිලියන 10,637 කින් සමන්විත විය. පෙරවර්ෂයේ හිඟහිටි ශේෂය වූ රු.මිලියන 33,387 සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 129 කින් වැඩි වී තිබුණි. 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලැබිය යුතු ගිණුම්වල වයස් විශ්ලේෂණය පහත පරිදිය.

කාලපරිච්ඡේදය	කාණ්ඩය		එකතුව රු. මිලියන
	රාජ්‍ය අංශ රු. මිලියන	රාජ්‍ය නොවන රු. මිලියන	
වසරකට අඩු	56,867	10,240	67,107
වසර 1-2	7,387	81	7,468
වසර 2-3	55	46	101
වසර 3-4	498	236	734
වසර 4-5	832	1	833
වසර 5ට වැඩි	340	33	373
එකතුව	65,979	10,637	76,616

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණයන් සිදු කරනු ලැබේ.

(අ) ගුවන් සමාගම් දෙකකින් ලැබිය යුතු ශේෂය රු.මිලියන 52.5 කි. 2011 වර්ෂයේ සිට හිඟ හිටව තිබුණි. කෙසේ වුවද සංස්ථාව එකී පාරිභෝගිකයන්ට අඛණ්ඩව බනිජ තෙල් සපයා තිබුණේ වර්තමාන ගෙවීම් සංස්ථාවට සිදුකර තිබුනද දීර්ඝ කාලීන හිඟහිටි ශේෂයන් අයකර ගැනීමකින් තොරවය.

(ආ) 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු වෙළෙඳ ණයගැති ශේෂය රු.මිලියන 50,255.07 ක් වූ අතර එය පෙර වර්ෂයේ හිඟහිටි ශේෂය වූ රු.මිලියන 13,223.70 සමඟ සැසඳීමේදී එය සියයට 280 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) පෙර විගණන වාර්තා වල සඳහන් කර ඇති පරිදි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා දෙපාර්ශවය විසින් එළඹිය යුතු විධිමත් ගිවිසුමක් හෝ අවබෝධතා ගිවිසුමක් නොමැතිව සංස්ථාව විසින් විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයට වසර කිහිපයක සිට බනිජ තෙල් අලෙවි කර තිබුණි.
- (ii) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසාන දිනට ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු වටිනාකම මුලු වෙළෙඳ ණයගැති ශේෂයෙන් සියයට 66 ක ප්‍රමාණයකින් සමන්විත වී තිබුණි. එයින් රු.මිලියන 16,377 ක වටිනාකමකින් යුතු ඉන්වොයිස් 2017 වර්ෂයේදී නිකුත් කළ ඒවා විය.

(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, මහජන බැංකුවෙන් හා ලංකා බැංකුවෙන් තෙල් ආනයන සඳහා කෙටිකාලීන විදේශ ණය මුදල්වලට අදාළව රු.මිලියන 10,530 ක පොලී පිරිවැයක් සංස්ථාව විසින් දරා තිබුණි. ඒ අනුව හිඟහිටි ශේෂයන් නියමිත කාලයේදී අයකර ගැනීම තුළින් සංස්ථාවට රු.මිලියන 10,530 ක පොලී පිරිවැය සැලකිය යුතු ලෙස අඩුකරගැනීමට හැකිව තිබුණි.

(ඈ) පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසාන දිනට මුලු ණයගැති ශේෂය තුළ ඇතුළත් ප්‍රධාන ගණුදෙනුකරුවන් 15 දෙනෙකුගේ හිඟහිටි ශේෂය වූ රු.මිලියන 53,346.6 ක් හෝ සියයට 70 කට අදාළව විධිමත් ගිවිසුමකට නොඑළඹ බනිජ තෙල් සපයා තිබුණි. එම නිසා මෙය පැහැර හැරීමේ අවදානම ඉහළ මට්ටමක පැවැතුණි.

2.3 නීති ,රීති ,රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම

විගණනයේදී නිරීක්ෂණය වූ නීති ,රීති ,රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම් පහත දැක්වේ.

නීති ,රීති ,රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට යොමුව	අනුකූල නොවීම
(අ) යහපාලනය සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර මාර්ගෝපදේශ පිළිබඳ 2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීරීඩ්/12 දරණ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය.	
(i) මාර්ගෝපදේශ අංක 4.2.3(ආ)	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පරිපාලිත සමාගම එහි ඉලක්ක ලඟා කරගැනීමේ එලදායීතාවය කාලානුරූපීව සමාලෝචනය කර නොතිබුණි.
(ii) මාර්ගෝපදේශ අංක 4.2.6	එක් එක් කාර්තුවේ අවසානයට දින 30 කට පෙර ත්‍රෛමාසික කාර්යසාධන වාර්තා රේඛීය අමාත්‍යාංශයට හා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.
(iii) මාර්ගෝපදේශ අංක 4.3	අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල රැස්වීම් වාර්තා රේඛීය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්ට රැස්වීමෙන් දින 10ක් ඇතුළත යැවිය යුතු වුවත් ඊට අනුකූලව කටයුතු කර නොතිබුණි.
(iv) මාර්ගෝපදේශ අංක 5.1.1	සංස්ථාව විසින් සංයුක්ත සැලැස්මක් පිළියෙල කළද අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද යාවත්කාලීන වූ සංයුක්ත සැලැස්මේ පිටපත් යාවත්කාලීන වූ වාර්ෂික අයවැය සමග මුදල් වර්ෂය ආරම්භයට දින 15 කට පෙර රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවට හා භාණ්ඩාගාරයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි..

- (v) මාර්ගෝපදේශ අංක 5.2.2(ආ) 2017 වර්ෂය තුළදී රු.මිලියන 307.8 ක වියදමක් දරමින් මෝටර් රථ හතක් මිලදී ගැනීම සඳහා එම වියදම් දැරීමට පෙර රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ හා භාණ්ඩාගාර එකඟත්වය ලබාගෙන නොතිබුණි.
- (vi) මාර්ගෝපදේශ අංක 5.2.4 හා 5.2.5
 - (i) මුදල් වර්ෂය ආරම්භ වීමට මාස 03 කට පෙර කෙටුම්පත් අයවැය අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල අනුමැතිය සඳහා ලබා දී නොතිබුණි.
 - (iii) සංස්ථාවේ යාවත්කාලීන කරන ලද අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමත කළ අයවැයෙහි පිටපත් රේඛීය අමාත්‍යාංශයට, රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවට, මහා භාණ්ඩාගාරයට හා විගණකාධිපතිට 2017 වර්ෂය ආරම්භ වීමට දින 15 කට ඉදිරිපත් කර නොමැත.
- (vii) මාර්ගෝපදේශ අංක 7.4.2 ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ කමිටුව නීතිපතා රැස්වී නොමැති වීම හා නිසි වාර්තා තබා නොගැනීම හේතුවෙන් එම කමිටුව විසින් චක්‍රලේඛයේ සඳහන් වැදගත් කරුණු පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඇත්දැයි තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.
- (viii) මාර්ගෝපදේශ අංක 9.3 රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව හා මහා භාණ්ඩාගාරයේ එකඟතාවය අමාත්‍යාංශය විසින් අනුමත කරන ලද බඳවා ගැනීමේ හා උසස්වීම් ක්‍රියාපටිපාටියක් සංස්ථාවට නොතිබුණි.
- (ix) මාර්ගෝපදේශ අංක 9.4 2017 වර්ෂයේදී සංස්ථාව විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතියකින් තොරව සේවකයන් 05 දෙනෙකු වෙනත් ආයතනයන්ට නිදහස් කර තිබුණු අතර එම සේවකයන්ට සංස්ථාවේ අරමුදල් වලින් දීමනා ගෙවා තිබුණි.
- (x) මාර්ගෝපදේශ අංක 9.12 සංස්ථාවේ සුභසාධක යෝජනා ක්‍රමය සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ හා මහා භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබාගෙන නොතිබුණි.
- (ආ) 1997 ඔක්තෝබර් 24 දිනැති අංක 124 දරන මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශ වක්‍රලේඛය පුරප්පාඩු වූ තනතුරක රාජකාරි ආවරණය කිරීම මාස 03 ක කාල සීමාවකට සීමා විය යුතුවේ. කෙසේ වුවද, කළමණාකරු (විමර්ෂණ), අලෙවි කළමණාකරු (සිල්ලර) ,ප්‍රාදේශීය කළමනාකරු (මධ්‍යම) ආදී A ශ්‍රේණියේ තනතුරු 18 ක් ද ඇතුළත්ව නිලධාරීන් 29 ක් 2017 දෙසැම්බර් 31 වන දිනට මාස 06 සිට වසර 09 ක් දක්වා කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා රාජකාරි ආවරණය කර තිබුණි.

(ඇ) 2016 අප්‍රේල් 29 දිනැති අංක පීඊඩී 03/2016 සහ 2013 නොවැම්බර් 04 දිනැති අංක එස්පී/06/35/02/01 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය. සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා සේවකයින්ගේ වැටුප් වෙනුවෙන් සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 53,57ක උපයන විට ගෙවීම් බදු ඔවුන්ගේ වැටුපෙන් අඩු නොකොට එහි වියදමක් වශයෙන් දරා තිබුණි.

(ඈ) 1983 අංක 12 දරන පාරිතෝෂික ගෙවීම් පනත සංස්ථාව විසින් පාරිතෝෂික වෙන් කිරීම ගණනය කිරීමේදී මූලික වැටුප, වෘත්තීය දීමනාව හා වැටුපෙන් සියයට 15 ක ප්‍රතිශතයක් වූ සේවකයින්ට ලබා දෙන විශේෂිත දීමනාව පදනම් කරගෙන ඇති අතර එය පනතේ සඳහන් නියමයන්ට පටහැනි විය.

(ඉ) රාජ්‍ය ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය (2006) - මාර්ගෝපදේශ අංක 4.2 පසුගිය වසර 03 සඳහා වූ ප්‍රධාන ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් සංස්ථාව විසින් පිළියෙල කර නොතිබුණි.

(ඊ) 2015 ජූලි 14 දිනැති අංක 04/2015 දරන රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛය හා 2009 සැප්තැම්බර් 18 දිනැති අංක 437 දරන රාජ්‍ය මුදල් චක්‍රලේඛය වක්‍රලේඛ විධිවිධාන වලට පටහැනිව සංස්ථාවේ දේපල රක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් පෞද්ගලික පාර්ශවයක් සමඟ 2017/2018 සඳහා ගිවිසුමකට එළඹ තිබුණි.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, පසුගිය වර්ෂයේ බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය වූ රු.මිලියන 69,553.7 ට එරෙහිව සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ මෙහෙයුම් කටයුතු මගින් රු.මිලියන 3,367.2 ක බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයක් ලබා තිබූ අතර ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ රු.මිලියන 66,186.5 ක අඩුවීමක් සිදු වී තිබුණි. ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළේ මිල ගණන් වලට අනුරූපීව දේශීය වෙළඳපල මිල ගැලපුම් නොකිරීම, ඇ.එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියලේ අගය අඛණ්ඩව අවප්‍රමාණය වීම මෙම අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ වුවද සේවක වේතන ගෙවීම, රජයට හා බදු විශේෂ ගාස්තු ගෙවීම සහ ජංගම නොවන වත්කම් ක්ෂයවීම ආදිය සැලකීමෙන් පසු සංස්ථාව විසින් රු මිලියන 153,136 ක දායකත්වයක් 2017 වර්ෂය තුළදී රටට ලබා දී තිබුණි.

3.2 විග්‍රහාත්මක මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.2.1 ලාභදායීත්වය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ මෙහෙයුම්වලින් සියයට 6.6 ක ලාභ ආන්තිකයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේදී සියයට 29.6 ක් වූ ආන්තිකය සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 23 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරුණි. එසේම, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී දළ ලාභය ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ දළ ලාභය වූ රු. මිලියන 96,620 හා සැසඳීමේදී රු. මිලියන 69,079 කින් හෙවත් සියයට 71 කින් අඩු වී තිබුණි. සාරාංශගත කළ විස්තර පහත වගුවේ දැක්වේ

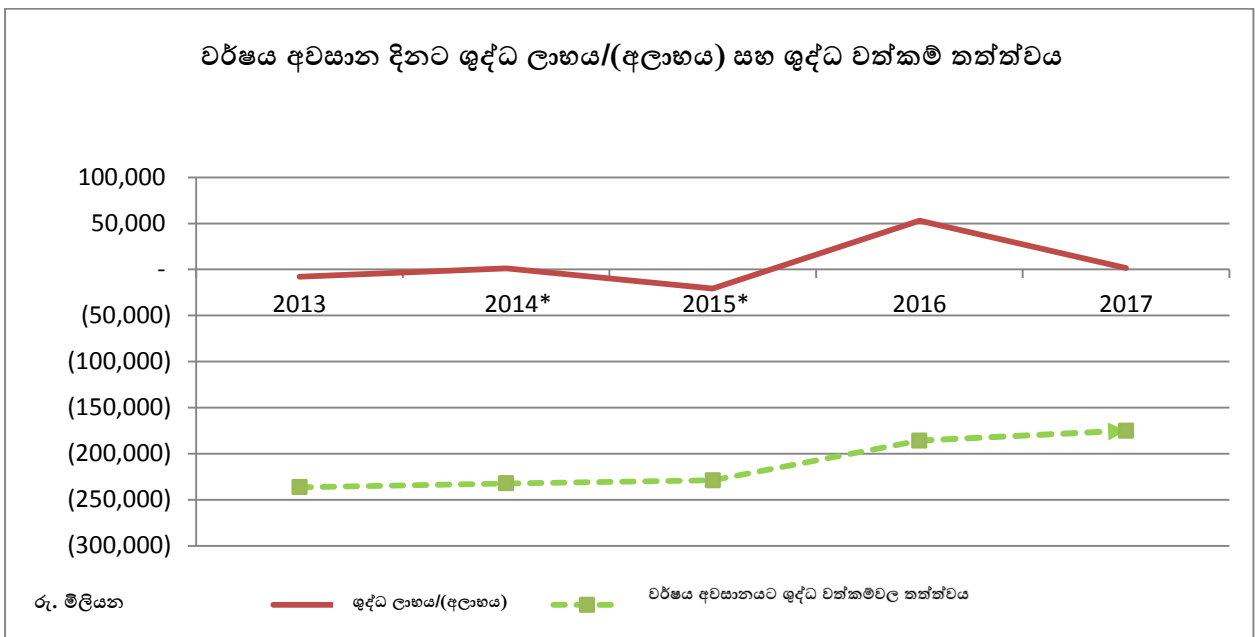
විස්තරය -----	දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය		විචලනය වාසිදායක/ (අවාසිදායක)	
	2017 ----- රු. මිලියන	2016 නැවත සකසන ලද ----- රු. මිලියන	රු. මිලියන ප්‍රතිශතය	
ආදායම	446,502	423,061	23,441	5.5
විකුණුම් පිරිවැය	(418,961)	(326,441)	(92,520)	(28.3)
දළ ලාභය	27,541	96,620	(69,079)	(71)
අනෙකුත් ආදායම්	670	3,589	(2,919)	(81.3)
විකිණීමේ හා බෙදා හැරීමේ වියදම්	(15,498)	(14,412)	(1,086)	(8)
පරිපාලන වියදම්	(4,960)	(4,384)	(576)	(13.1)
මෙහෙයුම් ලාභය	7,753	81,413	(73,660)	(90.4)
විනිමය අනුපාත වෙනස්වීම්	(4,922)	(8,829)	3,907	44.25
මූල්‍ය වියදම්	(10,531)	(11,404)	873	8
මූල්‍ය ආදායම්	11,067	8,374	2,693	32
ඉදිරි සුරැකුම් වියදම්	-	-	-	-
ආදායම් බදු පෙර ලාභය/(පාඩුව)	3,367	69,554	(66,187)	(95)

3.2.2 ශුද්ධ ලාභය/(අලාභය)ට එරෙහිව ශුද්ධ වත්කම්

බදු පසු ශුද්ධ ලාභය රු.මිලියන 1,470 ක් සහ මුලු විස්තීර්ණ ආදායම රු.මිලියන 10,793 ක් 2017 වර්ෂය සඳහා සංස්ථාවේ මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනිතවී තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ රු.මිලියන 175,054 ක සාණ ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වය නිරූපණය විය. එලෙසම සංස්ථාවට අයත් ඉඩම් කිහිපයක් මෙම වර්ෂය තුළදී ප්‍රත්‍යාගණනය නිසා සංස්ථාවේ සාණ ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වය රු.මිලියන 10,211 කින් අඩු වී තිබුණි. මෙම අඛණ්ඩ සාණ ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වයට, පෙර වර්ෂයන් තුළදී සංස්ථාව විසින් ඉදිරි සුරැකුම් ගණුදෙනුවලට අදාළව දරන ලද විශාල අලාභයන් හේතු වී තිබුණි. කෙසේවුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාව රු මිලියන 3,367.2 ක බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයක් වාර්තා කර තිබුණද පෙර වර්ෂවල සංස්ථාව විසින් විශාල වශයෙන් අලාභයන් දැරීම නිසා සංස්ථාව තවදුරටත් සාණ ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වයක් පැවැතිණි. එසේම රජයේ මූල්‍ය සහයක් නොමැතිව

සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම ගැටලු සහගතය. 2017 වර්ෂය සහ ඉකුත් වර්ෂ හතර සඳහා සංස්ථාවේ ශුද්ධ ලාභය/(පාඩුව) හා ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වය පහත සඳහන් වගුවෙහි හා රූප සටහනෙහි දැක්වේ.

වර්ෂය	ශුද්ධ ලාභය/(අලාභය)	වර්ෂය අවසානයට ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වය
	රු. මිලියන	රු. මිලියන
2013	(7,889)	(236,467)
2014*	1,129	(232,257)
2015*	(20,681)	(228,985)
2016	53,027	(185,847)
2017	1,470	(175,054)

3.2.3 වැදගත් ගිණුම්කරණ අනුපාත

ලැබී තිබුණු තොරතුරු අනුව, සංස්ථාවේ සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂය සඳහා වැදගත් ගිණුම්කරණ අනුපාත කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

අනුපාත	2017	2016
ලාභදායීත්ව අනුපාත		
දළ ලාභ අනුපාතය (%)	6.17	22.84
මෙහෙයුම් ලාභ අනුපාතය (%)	1.74	19.24
ශුද්ධ ලාභ/(අලාභ) අනුපාතය (%)	0.33	12.53
ද්‍රවශීලතා අනුපාත		
ජංගම වත්කම් අනුපාතය (වාර ගණන)	0.39:1	0.34:1
ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය (වාර ගණන)	0.27:1	0.24:1
කාරක ප්‍රාග්ධනය (රු. මිලියන)	(240,643)	(249,297)

ආයෝජන අනුපාත		
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)	0.67	27.76

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ හා පෙර වර්ෂ වල පැවැති වෙළඳ හා වෙනත් ගෙවිය යුතු දෑ (2017 වර්ෂයේ රු. මිලියන 212,140.16) හා කෙටිකාලීන ණය ගැනීම් වල (2017 වර්ෂයේ රු. මිලියන 179,641.47) සැලකිය යුතු හිඟ හිටීම් පැවතීම නිසා සංස්ථාවේ කාරක ප්‍රාග්ධන කළමනාකරණය අඛණ්ඩව සෘණ තත්ත්වයක පැවතුණි.

(ආ) තවදුරටත් සංස්ථාවේ ජංගම වත්කම් ජංගම වගකීම් වලින් සියයට 39 ක් පියවීම සඳහා පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ. එබැවින් සංස්ථාවේ ජංගම වගකීම් පියවීමේ හැකියාව අර්බුදකාරී තත්ත්වයක පැවතුනි.

4 මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

4.1 කාර්යසාධනය

4.1.1 මෙහෙයුම් සහ සමාලෝචනය

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ හා පෙර වර්ෂය තුළ පහත සඳහන් බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන වලින් සංස්ථාව පාඩු ලබා තිබුණි. ඔක්ටෝන් 92, ඔක්ටෝන් 95 සහ දේශීය භූමිතෙල් නිෂ්පාදනයන්ගෙන් සංස්ථාව අඛණ්ඩව පාඩු ලබා තිබුණි. තොරතුරු පහත දැක්වේ.

අංශය	වර්ෂය සඳහා දරා තිබුණු ශුද්ධ අලාභය	
	2017	2016
	රු.මිලියන	රු.මිලියන
ප්‍රවාහනය		
ඔක්ටෝන් 92	16,201	8,251
ඔක්ටෝන් 95	2,370	1,291
ඔටෝ ඩීසල්	9,253	-
විදුලිබල උත්පාදන		
ඔටෝ ඩීසල්	187	-
කර්මාන්ත හා දේශීය		
භූමිතෙල්	5,460	2,982
තාර	13.49	-
කෘෂි		
කෘෂි රසායනික	121	90

(ආ) 2017 වසර සඳහා බනිජතෙල් නිෂ්පාදන මත ලාභදායීත්වය ලීටරයක් සඳහා පහත දැක්වේ.

නිෂ්පාදනය	විකුණුම් මිල	කොමිස් මුදල හැර විකුණුම් මිල	විකුණුම් පිරිවැය	දල ලාභය	මුළු පිරිවැය	ශුද්ධ ලාභය/ (අලාභය)	මුළු පිරිවැයේ ඇතුළත් මුළු බදු
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.
ඔක්ටෙන් 95	128.00	123.72	100.84	22.88	136.99	(13.27)	60.33
ඔක්ටෙන් 92	117.00	113.00	90.94	22.06	126.38	(13.39)	53.14
ඔටෝ ඩීසල්	95.00	92.46	76.85	15.61	97.40	(4.94)	26.46
සුපර් ඩීසල්	110.00	106.75	83.42	23.33	104.24	2.51	29.01
භූමිතෙල්	49.00	42.85	63.91	(21.06)	70.41	(27.56)	-

සටහන

- ආනයන පිරිවැය, දේශීය පිරිපහදු පිරිවැය, විකුණුම් හා බෙදාහැරීමේ පිරිවැය, පරිපාලන පිරිවැය, මූල්‍ය පිරිවැය හා විනිමය අනුපාත වෙනස්වීමේ අලාභයන් ආදී පිරිවැය ලීටරයක සාමාන්‍ය පිරිවැය ගණනයේදී සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.
- සාමාන්‍ය රේගු ගාස්තු, වරාය අධිකාරියේ ගාස්තුවල සාමාන්‍යය, නිෂ්පාදන බදු හා ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදුවල සාමාන්‍යය යන බදුවලින් ලීටරයක මුලු බදු සමන්විත වේ.

(ඇ) පසුගිය විගණන වාර්තා වල සඳහන් පරිදි, දුටු ගැස් විකිණීම සම්බන්ධයෙන් ගැස් කර්මාන්තයේ පුද්ගලික ගැස් සමාගමක් සහ සංස්ථාව අතර අත්සන් කළ ගිවිසුම 2006 ඔක්තෝබර් 20 දින කල් ඉකුත් වී තිබිණි. කෙසේවුවද බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් එම සමාගමට දුටු ගැස් අබණ්ඩව සපයා තිබුණේ නව ගිවිසුමක් අත්සන් කිරීම හෝ කලින් එකඟතාව අලුත් කිරීමකින් තොරව විය. ඊට අමතරව, බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් ගිවිසුමකට නොඑළඹ වෙනත් පුද්ගලික සමාගමකට දුටු ගැස් වායුව සපයා තිබුණි.

4.2 කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්

4.2.1 ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් (ERP) පද්ධතිය

ලංකා බනිජතෙල් ගබඩා පර්යන්ත සමාගම (CPSTL) විසින් හඳුන්වා දෙන ලද ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් පද්ධතිය (ERP) පිළිබඳව අදාළ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම් සම්බන්ධයෙන් සංස්ථාව, ලංකා බනිජතෙල් ගබඩා පර්යන්ත සමාගම සහ ලංකා ඉන්දියන් තෙල් සමාගම අතර ගිවිසුමක් හෝ

අවබෝධතා ගිවිසුමක් නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය. එසේම, මෙම පද්ධතිය විශේෂයෙන් ඉන්ධන තොග සමාලෝචනය කිරීමේ කටයුතු සඳහා ප්‍රමාණවත් ලෙස උපයෝජනය කර නොතිබුණි.

4.2.2 තාර ව්‍යාපාරය

සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී මුලු තාර බැරල් 74,445 ක් අලෙවි කර තිබූ අතර, පසුගිය වර්ෂයේ අලෙවි කළ බැරල් 217,948 ක ප්‍රමාණය සමඟ සංසන්දනය කරන විට එය සියයට 66 කින් පහත වැටී තිබුණි. තවද, 2016 වර්ෂයේ තාර ව්‍යාපාරයෙන් රු මිලියන 54.39 ක ශුද්ධ ලාභයක් උපයා තිබුණද 2017 වර්ෂයේ එය රු.මිලියන 13.49 ක ශුද්ධ ලාභයක් පෙන්වූ කෙරුණි. මේ පිළිබඳව සිදු කළ නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී පහත නිරීක්ෂණයන් සිදු කරනු ලැබේ.

(අ) ශ්‍රී ලංකාව තුළ තාර අලෙවිය පිළිබඳව ප්‍රමුඛතම ආයතනය ලෙස උපයාමාර්ගික අලෙවිකරණ සැලැස්මක් හෝ වෙළඳපොළ පිළිබඳ විධිමත් විශ්ලේෂණයක් සිදුකරන ලද බවට නිරීක්ෂණය නොවුණු අතර 2017 වර්ෂයේ සංස්ථාවේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි තාර ව්‍යාපාරයට අදාළ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් විධිමත් පරිදි ඇතුළත් කර නොතිබුණි.

(ආ) තාර ආනයනය සඳහා ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් සකසා තිබුණද එය සැකසීමට පෙර විධිමත් වෙළඳපොළ අධ්‍යයනයකින් පසුව සිදුකර තිබුණේද යන්න තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සලකා බලන වර්ෂය තුළ හා පසුගිය වර්ෂ දෙකක කාලසීමාව තුළ අයවැයගත තාර ඉල්ලුම හා සත්‍ය තාර ඉල්ලුම අතර පහත පරිදි සැලකිය යුතු විචලනයන් නිරීක්ෂණය විය.

වර්ෂය	අයවැයගත		විචලනය	
	මෙට්‍රික්ටොන්	මෙට්‍රික්ටොන්	මෙට්‍රික්ටොන්	ප්‍රතිශතය
2015	114,000	13,793	100,207	88
2016	30,213	39,231	9,018	30
2017	28,474	13,400	15,074	53

(ඇ) සංස්ථාව විසින් තාර ව්‍යාපාරය සඳහා විධිමත් තොග පාලන පද්ධතියක් ස්ථාපිත කොට ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි. ඒ අනුව, තොග වලට අදාළ යලි ඇණවුම් මට්ටම, අවම සහ උපරිම තොග මට්ටම් නඩත්තු කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රමාණවත් ඉල්ලුමක් තාර තොග සඳහා පැවතියද දීර්ඝ කාලයක් මුලුල්ලේ නොපැවති තාර තොග විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

(ඈ) ස්වභාවික හානි සඳහා නිරාවරණය වන පරිදි තාර තොග ආරක්ෂාකාරී නොවන අන්දමින් ගබඩාකර තිබූ බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

(ඉ) තාර මිල තීරණය කිරීම අලෙවි අංශය මගින් සිදු කළද, ඒ සඳහා විධිමත් අනුමැතියක් ලබාගෙන නොතිබුණ අතර අලෙවි අංශය මගින් සමහර අවස්ථා වලදී පිරිවැය ආවරණය නොවන පරිදි තාර මිල තීරණය කර තිබුණි.

(ඊ) වරින් වර නිකුත් කරනු ලබන වක්‍රලේඛ මගින් සෑම වර්ගයකම තාර මිල තීරණය කරනු ලැබුවද අගය රු.98,032,381 ක වට්ටම් ප්‍රමාණයක් 60/70 වර්ගයේ තාර සඳහා පසුගිය වර්ෂ කිහිපය තුළදී ලබා දී තිබුණි. එම වට්ටම් ප්‍රමාණයෙන් එකතුව රු.92,101,021 ක ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික පාර්ශව වෙත ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම සම්බන්ධයෙන් විධිමත් ප්‍රතිපත්තියක් සහ ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කොට නොතිබුණි.

වත්මන් කළමනාකරණයේ ලිඛිත පැහැදිලි කිරීමට අනුව, සංස්ථාවේ හිටපු සභාපති විසින් වටවම් ලබා දීම සිදු කළ ඇති බව සහ ඔවුන් මේ සම්බන්ධයෙන් වගකිය යුතු නොවන බව සඳහන් කර තිබුණි.

(උ) තාර බැරලයක් කිලෝග්‍රෑම් 180 කින් සමන්විත වන 60/70 වර්ගයේ පැවැති තාර බැරල් 60,000ක තොගය සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් යෝජනා සඳහා 2017 ඔක්තෝබර් 19 දින අමාත්‍ය මණ්ඩලයෙන් අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි.

- මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් අවසන් වරට මිලදී ගැනීම සඳහා ගෙවූ අඩුම මිලට මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට සහ එහි පරිපාලිත සමාගම් වලට තාර තොග විකිණීම.
- ඉහත තාර තොගය අවසන් වන තුරු බාහිර තාර ගැනුම්කරුවන් සඳහාද එම මිලටම සැපයීම. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(i) සංස්ථාව විසින් තාර බැරල් 10,000 ක් (කි.ග්‍රෑ 1,800,000) මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට සහ තාර බැරල් 13,000 ක් පෞද්ගලික සමාගමකට පිළිවෙලින් තාර කිලෝග්‍රෑම් 1ක් රු.53.00 සහ රු.52.75 බැගින් අලෙවි කර තිබුණි.

(ii) කෙටි කාලයකින් පසුව, දේශීය වෙළඳපොළේ තාර මිල ගණන් රු.66.00 ක් රු.75.00 අතර ඉහළ ගොස් තිබුණි.නමුත්, සංස්ථාව සතුව නිශ්චිත වෙළඳපොළ ඇගයීමක් නොමැති වීම හේතුවෙන් එම මිල ඉහළයාමේ වාසිය ලබා ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

(iii) නියැදි පරීක්ෂාවේදී තහවුරු වූණු පරිදි වැඩි මිලකට ඉල්ලුම් කර ඇති ගණුදෙනුකරුවන් ප්‍රතික්ෂේප කර තිබූ අවස්ථා පැවතුණි.එක් අවස්ථාවකදී, පෞද්ගලික පාර්ශවයන් විසින් රු.5,040,000 ක බැංකු ඇපකරයක් සහිතව තාර කිලෝග්‍රෑම් 1 ක් රු.56 බැගින් තාර බැරල් 500 ක් මිලදී ගැනීම සඳහා ඇණවුම් කර තිබුණි.කෙසේවෙතත්, තාර තොග නොමැති බව ප්‍රකාශ කර එම ඇණවුම ප්‍රතික්ෂේප කර තිබුණි.කෙසේ වුවද ඊට පසු, සංස්ථාව විසින් තාර කිලෝග්‍රෑම් 1 ක් රු.53 බැගින් තාර බැරල් 1,150 ක් වෙනත් පාර්ශවයක් වෙත අලෙවි කර තිබුණි.ඒ අනුව, සංස්ථාවට සිදු වූ පාඩුව රු.270,000 කි.

(iv) මුලු තොගයෙන් සියයට 17 ක් එනම් බැරල් 10,000 ක් පමණක් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට අලෙවිකර තිබුණි.කෙසේවෙතත්, මුලු තොගයෙන් සියයට 60 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික පාර්ශවයන් වෙත අලෙවි කර තිබුණු අතර එයින් සියයට 40 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික ගණුදෙනුකරුවන් දෙදෙනෙකු විසින් මිලදී ගෙන තිබුණි.

(v) සංස්ථාවේ විමර්ශන අංශය සහ අභ්‍යන්තර විගණන අංශය විසින් මේ සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන දෙකක් සිදුකර තිබූ අතර ඔවුන් විසින් වෙන වෙනම වාර්තාවන් නිකුත්කර තිබුණි.එම වාර්තා වලට අනුව සමහර අනුමිතතාවයන්, අභ්‍යන්තර පාලනයන්ගේ දුර්වලතාවයන් සහ හඳුනාගත් අලාභ සඳහා වගකිවයුතු පුද්ගලයින් අනාවරණය කර තිබුණි.කෙසේවුවද, අලාභ සඳහා වගකිවයුතු පුද්ගලයින්ට එරෙහිව ක්‍රියාමාර්ග සහ දුර්වලතාවයන් හා අනුමිතතාවයන් නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග සංස්ථාවේ කළමනාකරණය විසින් 2018 ඔක්තෝබර් 15 වන විටත් ගෙන තිබේද යන්න තහවුරු කරගැනීමට නොහැකි විය.

4.2.3 කාර්යසාධනයක් නොමැති කොන්ත්‍රාත්තු

2016 අප්‍රේල් 16 දින West Coast Power Plant විදුලි බලාගාරයට දැවිතෙල් (5% low sulphur fuel oil) මෙට්‍රික් ටොන් 25000 ක සැපයුමක් වෙනුවෙන් කොන්ත්‍රාත්තුවක් අල්මසාරි සමාගම වෙත ලබා දී තිබුණි.කෙසේ වුවද අල්මසාරි සමාගම එකඟ වූ පරිදි දැවිතෙල් සැපයීමට අපොහොසත් විය.එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලීටරයක් රු.80 ක් වූ දැවිතෙල් වෙනුවට ලීටරයක් රු. 95 ක් වූ ඩීසල් සැපයීමට සංස්ථාවට සිදුවිය.ඒ අනුව සංස්ථාව විසින් ඩීසල් ලීටර 23,436,000 ඉන්වොයිස් 3 ක් යටතේ විදුලිබලාගාරයට (West Coast

Power Plant) සපයා තිබුණි. එකී පුද්ගලික බලාගාරය ඉන්වොයිස් දෙකකට අදාලව ගෙවා තිබුණත්, දැවිතෙල් මිලට වඩා ඉහළ පිරිවැයක් වන බැවින් තෙවන ඉන්වොයිස් සඳහා ගෙවීම ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. ඒ අනුව නියමිත කාලයට දැවි තෙල් සැපයීමට අපොහොසත් වීමෙන් රු.මිලියන 73 ක අලාභයක් සංස්ථාව දරන ලදී. ඒ අනුව ආසන්න වශයෙන් රු.මිලියන 322 ක අලාභයක් දැවිතෙල් වෙනුවට ඩීසල් භාවිතය නිසා සමස්තයක් ලෙස රටට අලාභයක් ඇතිවිය. එසේම සැපයුම්කරුවෙක් ලෙස ලියාපදිංචියේදී සැපයිය යුතු අවම අවශ්‍යතාවලින් සැපයුම්කරුවෙකු ලෙස ලද පෙර අත්දැකීම් සැලකිල්ලට නොගෙන සංස්ථාව අල්මසාහි සමාගම සැපයුම්කරුවෙකු ලෙස ලියාපදිංචි කරගැනීමට කටයුතු කර තිබුණි.

4.2.4 මාසික උපයෝගීතා ගාස්තුව රැස් කිරීම.

2013 ඔක්තෝබර් 29 දින ගනු ලැබූ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ අංක 38/1140 අනුව, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් 2014 ජනවාරි 01 දින සිට **CODO** හා **TODO** වලින් මාසික උපයෝගීතා ගාස්තුවක් රැස්කිරීමට අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. නමුත් මේ තීරණය විවිධ හේතු නිසා අපේක්ෂිත පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවී තිබුණි. මේ නිසා 2014 වර්ෂයේ සිට සංස්ථාව වාර්ෂිකව රු.මිලියන 300 කට වඩා අලාභ ලබා තිබුණු අතර 2014 වර්ෂයේ සිට 2017 කාල සීමාව තුළදී දළ වශයෙන් රු.මිලියන 1200 පමණ අලාභයක් සංස්ථාව දරා තිබුණි. මේ පිළිබඳව පසුගිය විගණන වාර්තා මගින් සඳහන් කළද ඉහත සඳහන් කළ කණ්ඩායම් දෙකෙහිම බෙදාදෙන්නන්ගෙන් මාසික උපයෝගීතා ගාස්තුව (**MUF**) අය කරගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබිණි.

4.2.5 පොදු පරිශීලක පහසුකම

ලංකා බනිජ් තෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ලංකා ඉන්දියානු තෙල් සමාගම සහ ලංකා බනිජ් තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම අතර ඉහත පොදු පහසුකම සඳහා වන කොටස්කරුවන්ගේ ගිවිසුම සහ කොටස් මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම්වල කාලය 2008 දෙසැම්බර් 31 දින කල්ඉකුත්ව ගොස් තිබුණි. එමනිසා 2011 වර්ෂයේ සිට මිල සූත්‍රය යාවත්කාලීන කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එලෙසම සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සංස්ථාව ගබඩා ගාස්තු තුළ ඇතුළත් ණය පොලී කොටස රු.මිලියන 655.45 ක වෙන්කිරීමක් කළද ලංකා බනිජ් තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම විසින් ණය පොලී ලෙස සත්‍ය වශයෙන්ම දරා තිබුණේ රු.මිලියන 124.07 ක් පමණි.

4.2.6 ප්‍රවාහන ගාස්තු

බනිජ් තෙල් නිෂ්පාදන බෙදාහැරීම හා ඒ සඳහා වූ ගාස්තු අයකර ගැනීම **CPSTL** විසින් ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථාන දෙකක් (කොලොන්නාව හා මුතුරාජවෙල) හා ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථාන 12 ක් හරහා සිදුකරනු ලබයි. 2017 වර්ෂය තුළදී ලීටර 6600 ක ධාරිතාවයකින් යුත් බවුසර් සඳහා හා මුතුරාජවෙල සහ කොලොන්නාව පර්යන්තය යන ස්ථානවලින් බෙදුම්කරුවන් වෙත තෙල් නිකුත් කිරීමට අදාල ගෙවා ඇති ප්‍රවාහන පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් සිදුකල නියැදි පරීක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) ප්‍රවාහන පහසුකම් සැපයීම සහ එයට අදාල ගාස්තු ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් සංස්ථාව සහ ලංකා බනිජ් තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්තය අතර ගිවිසුමකට හෝ අවබෝධතා ගිවිසුමකට වත් එළඹීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එකිනෙක පාර්ශවයන්ගේ ක්‍රියා පිලිවෙත්, භූමිකාවන් සහ වගකීම් නිසි පරිදි අර්ථකථනය කර නොතිබුණි.
- (ආ) මුතුරාජවෙල සහ කොලොන්නාව යන ස්ථානවල සිට බෙදුම්කරුවන්ගේ ස්ථාන අතර සත්‍ය දුර සංස්ථාව සැමවිටම විධිමත්ව පරීක්ෂා කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ළඟම ස්ථානය මගින් (මුතුරාජවෙලින් හෝ කොලොන්නාවෙන්) බෙදුම්කරුවන්ට තෙල් සැපයීමට කටයුතු කර තිබුණි. එමනිසා දළ වශයෙන් රු.මිලියන 36 ක අමතර ප්‍රවාහන පිරිවැයක් අවස්ථා 85 688 ක් තුළදී සංස්ථාව ප්‍රවර්තන වර්ෂයේදී දරා තිබුණි.

4.2.7 නිෂ්පාදන බදු ගෙවීම

විගණනයට ලබා ගත හැකිවූ තොරතුරු වලට අනුව නොභාරපතෙහි සඳහන් ප්‍රමාණය හෝ සත්‍ය වශයෙන් ලැබුණු තෙල් තොග වලින් වඩා වැඩි අගය මත පදනම්ව ආනයනය කළ පෙට්‍රල් හා ඩීසල් මත රු. මිලියන 55,328 ක නිෂ්පාදන බදු ගෙවා තිබුණි. මෙය ශ්‍රී ලංකා රේගුව දීර්ඝකාලයකට පෙර හඳුන්වා දී තිබුණ අතර මෙම ක්‍රමවේදය සංස්ථාවට ප්‍රමාද ගාස්තු ගෙවීමේ අවදානම අඩුකරගැනීමට හේතුවන බව සංස්ථාව විසින් දක්වා තිබුණි. කෙසේවුවද මෙම භාවිතයේ නිවැරදිතාවය විගණනයේදී ගැටලු සහගත වී තිබුණි.

4.2.8 ගාස්තු හා බදු අයකර ගැනීම

අපේක්ෂිත හා සත්‍ය ගුණත්වය අතර විශාල වෙනසක් පැවතීම නිසා 2017 ජනවාරි මස සංස්ථාව විසින් ඩීසල් නැවක් ප්‍රතික්ෂේප කර තිබුණි. කෙසේ වුවත් එම තොගය වෙනුවෙන් රේගු ගාස්තු හා බදු ලෙස රු 1,617,202,705 ක් සංස්ථාව විසින් ගෙවා තිබුණ අතර එහි වටිනාකම තුළ රු 648,029,889 ක නිෂ්පාදන බද්දක් ඇතුළත්ව තිබුණි. එකී ගෙවූ නිෂ්පාදන බද්ද නැවත අයකර ගැනීමට හෝ වෙනත් ගෙවීමකට අදාළව හිලව් කර ගැනීමට අදාළව ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ග මාස 18 ක් ඉකුත්ව ගොස් තිබුණද සංස්ථාව විසින් ගෙන නොතිබුණි.

4.2.9 වෛද්‍යාධාර යෝජනා ක්‍රමය

2016 අගෝස්තු 11 දිනැති අංක 08/1186 දරණ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය අනුව, වෛද්‍යාධාර යෝජනා ක්‍රමය කළමනාකරනය කිරීම සංස්ථාව විසින් 2016 ජූලි 01 සිට අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ මාස 6 ක කාලයක් සඳහා මූලික හිමිකම් ලබාදීම සඳහා වැය වන පිරිවැය හෝ සුදුසු වෛද්‍ය රක්ෂණ සපයන්නෙකු තෝරා ගන්නා තෙක් සංස්ථාව විසින් දරා ගැනීමට අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. කෙසේවුවද 2018 ඔක්තෝබර් 01 දින වන විටත් ඒකී තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

4.2.10 තෙල් ප්‍රවාහන නල මාර්ග ජාලය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

- (අ) දශක ගණනාවකට පෙර ස්ථාපිත කරන ලද නල මාර්ගයන් ඔස්සේ කොළඹ වරායේ සිට කොළොන්නාව තෙල් පර්යන්තය දක්වා බණිප තෙල් ප්‍රවාහනය කරන අතර ඒවායින් සමහරක් අළුත්වැඩියා තත්ත්වයේ පැවතුණි. ඒවායින් සමහරක් අළුත්වැඩියා කළ නොහැකි තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ඇතැම් ඒවා දැනටමත් අතහැර දමා ඇති බව අනාවරණය විය. එබැවින් මෙම නල මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය හෝ නවීකරණය කිරීම ඉතා හදිසි අවශ්‍යතාවයක් වනුයේ ජාතික අවශ්‍යතාවයට අදාළ බනිප තෙල් නිෂ්පාදන විශාල ප්‍රමාණයක් මෙම නල පද්ධතිය හරහා කොළොන්නාව තෙල් ගබඩා පර්යන්තය වෙත ලබාගන්නා බැවිනි. මෙම අබලන් නල මාර්ග හරහා ආනයනික නිෂ්පාදිත බනිප තෙල් ප්‍රවාහනය නිසා බනිප තෙල් අර්බුදයක් ඇති වීම සමස්ථ රටම අකර්මන්‍ය වීමේ හැකියාව විගණනයේ දී බැහැර කල නොහැක.
- (ආ) මුතුරාජවෙල පර්යන්තයේ සිට කිලෝමීටර් 7.2ක් හා මුහුදු වෙරළේ සිට කිලෝමීටර් 6ක් පමණ දුරින් මුහුදු මැද පිහිටුවා ඇති සිංගල් පොයින්ට් බෝයි මූරින් පහසුකම මාර්ගයෙන් මුතුරාජවෙල ස්ථාපිතයට සැපයීම් සිදු කෙරෙන අතර, මුහුදු රළ තත්ත්වය ඉතා දැඩිවන අවස්ථාවලදී හෝ අදාළ පහසුකම පිළිබඳ නඩත්තු කටයුතු සිදුවන අවස්ථාවලදී වෙනත් විකල්ප සැපයුම් මාර්ගයක් නොවිය. නිෂ්පාදිත අන්තර් පර්යන්ත මාරු කිරීම සඳහා මුතුරාජවෙල පර්යන්තය හා කොළොන්නාව ස්ථාපිතය අතර සම්බන්ධකමක් නොවීම හේතුවෙන් එම පර්යන්ත දෙකෙහිම ප්‍රශස්ථ උපයෝජනයට බාධා මතුවී තිබුණි.

(ඇ) “රට හරහා නල මාර්ග ව්‍යාපෘතිය” ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය 2012 සැප්තැම්බර් 13 දින ලබා දී තිබුණද, එම ව්‍යාපෘතිය 2018 සැප්තැම්බර් 15 දින දක්වා ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි. කොළඹ වරායේ සිට කොලොන්නාව පර්යන්තය දක්වා දිවෙන රට හරහා නල මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ වර්තමාන තත්ත්වය පහත දැක්වේ.

නලයේ ප්‍රමාණය (අඟල්)	නිෂ්පාදනය	වත්මන් තත්ත්වය
-----	-----	-----
10	ඩීසල්	ක්‍රියාත්මක තත්ත්වයේ පවතී.
10	අනෙකුත් පිරිපහදු කළ ඉන්ධන (Other White Oil)	අක්‍රීයව පවතී
10	නැප්තා	අක්‍රීයව පවතී
12	නැප්තා	අක්‍රීයව පවතී.
14	දැව්තෙල්	ක්‍රියාත්මක තත්ත්වයේ පවතී.

4.2.11 ත්‍රිකුණාමලයේ තෙල් ගබඩා ටැංකි සංකීර්ණය

සඳු මීටර 12,500 ක (මෙට්‍රික් ටොන් 10,000) ධාරිතාවයෙන් යුත් තෙල් ටැංකි 100කින් සහ වෙනත් පහසුකම්ද ඇතුළත්ව 1930 දී මෙය ඉදිකර තිබුණි. වපසරියෙන් හෙක්ටයාර් 358.553ක් වන අතර තෙල් ටැංකි සංකීර්ණය ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් බ්‍රිතාන්‍යය රජයේ නාවික කොමසාරිස්වරුන්ට වසර 999ක බද්දකට නිදහසට පෙර ලබා දී තිබුණි. 1961 දී ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඉල්ලීම මත ලංකා ඛනිජ නීතිගත තෙල් සංස්ථාව විසින් ස්ටර්ලින් පවුම් 250,000ක් වාරික තුනකින් ගෙවීමෙන් අනතුරුව ඉඩම, ටැංකි සංකීර්ණය, ගොඩනැගිලි සහ අනෙකුත් පහසුකම් පිළිබඳ හිමිකම 1964 අප්‍රේල් 01 දින සිට බල පැවැත්වෙන පරිදි පවරා ගන්නා ලදී. නමුත් ඉහත ඉඩම සඳහා නීතිය ලියවිල්ලක් රජයෙන් ලබා ගෙන නොතිබුණි.

2003 දී ශ්‍රී ලංකා රජය, ලංකා ඉන්දියන් තෙල් සමාගම සහ සංස්ථාව සමඟ ගිවිසුමට එළඹ තිබූ අතර, ගබඩා පහසුකම් සහ ඉඩම වර්ෂ 35 ක කාල පරිච්ඡේදයකට ලංකා ඉන්දියන් තෙල් සමාගමට බදු දීමට සංස්ථාව එකඟ වී තිබුණු අතර එම ගිවිසුමට එළඹී දින සිට මාස 06ක් ඇතුළත කල්බදු ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබුණි. කෙසේ වුවද, සංස්ථාව මෙතෙක් කිසිදු කල්බදු ගිවිසුමකට එළඹ නොතිබුණි.

4.2.12 තොග සමාලෝචන කමිටුව

පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් පරිදි ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ලංකා ඛනිජ තෙල් ගබඩා පර්යන්ත සමාගම (CPSTL) ජේසීට්(JCT) ඔයිල් බැංකුව හා ලංකා ඉන්දියානු ඔයිල් සමාගම හා

ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් සහ රේඛීය අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරියෙකුගෙන් තොග සමාලෝචන කමිටුව සමන්විත වූ අතර, එහි රැස්වීම් සෑම සතියකම පවත්වා තිබුණි. කෙසේ වෙතත් තොග මට්ටම් එනම්, යළි ඇණවුම් මට්ටම, උපරිම මට්ටම, අවම මට්ටම, යළි ඇණවුම් ප්‍රමාණය ආදිය සම්බන්ධයෙන් සෑම බනිනු ලැබූ නිෂ්පාදනයකටම අදාළ වාර්තා ලංකා බනිනු ලැබූ නිතිගත සංස්ථාව විසින් පවත්වා නොතිබුණි. ලංකා බනිනු ලැබූ ගබඩා පර්යන්ත සමාගම ඉදිරිපත් කරන ලද තොග පවත්වා ගැනීමේ වාර්තාව පදනම් කරගෙන පමණක් බනිනු ලැබූ නිෂ්පාදන ඇණවුම් කළ යුතු ප්‍රමාණය තීරණය කර තිබුණි. බනිනු ලැබූ නිෂ්පාදන තොග පවත්වා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් කිසිදු වාර්තාවක් සමාලෝචන කාර්යයන් සඳහා ඉහත කමිටුවට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද 2010 වර්ෂයේ සිට හඳුන්වාදුන් පරිගණක ගිණුම්කරණ පද්ධතිය හරහා අවශ්‍ය තොග සම්බන්ධ වාර්තාවන් ලබා ගැනීමට සංස්ථාවට නොහැකි වී තිබුණි.

4.2.13 වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම

2012 මාර්තු 16 දිනැති කමිටු තීරණ අංක 04/1114 අනුව තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවට ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි තක්සේරු කිරීමට හා එය මාස තුනක කාලයක් ඇතුළත සම්පූර්ණ කිරීමට අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. ඒ අනුව පසුව මෙකී කාර්යය සඳහා රු.මිලියන 5.5 ක මුදලක් අත්තිකාරම් වශයෙන් ගෙවීමට 2012 මැයි 14 දින තවදුරටත් අනුමැතියක් හිමිවිය. කෙසේ නමුත් විගණනය සිදුකළ 2018 ඔක්තෝබර් 01 දින වන විටත් ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම සම්පූර්ණ කර නොතිබිණි.

4.2.14 දඩ ගෙවීම්

නැව් තෙල් මෙහෙයුම් කටයුතු උදෙසා මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් ප්‍රතිපූරණය කර ගැනීමේ පදනම යටතේ 2002 වසරේ සිට ගෙවිය යුතු ශේෂයක්ව පැවැති රු.57,736,913 ක් රේගු දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවා තිබුණි. කෙසේ වෙතත් මෙම ගෙවීම් 2018 සැප්තැම්බර් 30 දින වන විටත් ප්‍රතිපූරණය කරගෙන නොතිබුණි.

4.2.15 ඉදිරි සුරැකුම් ගණුදෙනු

ක්‍රියාත්මක කරන ලද විගණන පරීක්ෂාවන්ට අනුව, 2007 සිට 2009 දක්වා වූ කාල සීමාව තුළ සිදුකරන ලද තෙල් මිලදී ගැනීම් වලට අදාළව සිදුකළ ඉදිරි සුරැකුම් ගණුදෙනු හේතුවෙන් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට රටට දැරීමට සිදු වූ පාඩුව රු.මිලියන 14,028 කි. තවදුරටත් එ.ජ.ඩො. 8,648,300 ක් අයකරගැනීම වෙනුවෙන් කොමර්ෂල් බැංකුව සංස්ථාවට එරෙහිව නඩු පවරන ලදී. ඊට අමතරව ඉදිරි සුරැකුම් ගණුදෙනු සම්බන්ධයෙන් මහජන බැංකුවේ ගිණුම් පොත්වල රු මිලියන 3,847.1 ක් ලැබිය යුතු ලෙස දක්වා තිබුණි.

4.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

4.3.1 සපුගස්කන්ද පිරිපහදුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය

1969 වර්ෂයේදී ස්ථාපිත, වර්ෂ 47 ක් පැරණි වූ මෙම පිරිපහදුවෙන් රටේ වැඩිවන බණිනු ලැබූ නිෂ්පාදන අවශ්‍යතාවය සැපයීමට නොහැකි වී තිබුණු, ඉතා අඩු පිරිවැයකට ඉන්ධන නිපදවීම සඳහා පහසුකම් ඇති සහ එමගින් පිරිපහදු මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමව උපරිම කිරීමට හැකිවන වෙනත් නවීන ලෝකයේ උසස් තාක්ෂණයන් සහිතව පහළ නිෂ්පාදන තුලින් පෙට්‍රල්, ඩීසල් වැනි ඉහළ වටිනාකම් ඇති නිෂ්පාදන ලබා ගැනීමට හැකි වන පරිදි මෙහෙයුම් කෙරෙන පිරිපහදු සමඟ සැසඳීමේ දී මෙම පිරිපහදුව ඉතා අඩු කාර්යක්ෂමතාවයකින් මෙහෙයුම් සිදු කෙරේ. කෙසේ වුවද, පිරිවැය ඵලදායීතා ආකාරයෙන් බණිනු ලැබූ නිෂ්පාදන වෙළඳපොළට සැපයීම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා යෝජිත සපුගස්කන්ද තෙල් පිරිපහදුව පුළුල් කිරීම හා නවීකරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (SOREM) ක්‍රියාත්මක කිරීමට සංස්ථාවට මෙතෙක් නොහැකි වී ඇත.

මෙම අරමුණ සඳහා මූලික ශක්‍යතා අධ්‍යයනය අවසන් වී ඇති අතර අවශ්‍ය ඉඩම් ප්‍රමාණය (අක්කර 35) අත්පත් කර ගෙන ඇති නමුත් මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය ශක්තියක් නොමැති වීම හේතුවෙන් සංස්ථාවට මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට නොහැකි වී ඇත. පිළි ගෙවුම් කාලය වසර අටකට සහ පිරිවැය එ.ජ.ඩො බිලියන 2.1 කට ඇස්තමේන්තු කර ඇති මෙම ව්‍යාපෘතියේ ශුද්ධ වර්තමාන අගය එ.ජ.ඩො. මිලියන 1,535 ක් විය හැක.තවදුරටත් එකී අරමුණ සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම වශයෙන් දරන ලද රු.මිලියන 1003, 2018 ඔක්තෝබර් 01 වන විටත් ඌන උපයෝජිතව පැවැතුණි.

4.4 මතභේදයට තුඩුදුන් ගණුදෙනු

4.4.1 ලිහිසි තෙල් සම්මිශ්‍රණ බලාගාරයක් ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටු වීම.

සංස්ථාවේ ලාභය වැඩි කරගැනීම හා ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉහළ යන ලිහිසි තෙල් ඉල්ලුමට සැපයුමක් අපේක්ෂාවෙන් සංස්ථාව හයිඩ්‍රක්ස් ඔයිල් සමාගම(HOSB) සමග 2016 මැයි 06 දින ගොඩනැගීම, මෙහෙයවීම හා පවරා දීම (BOT) පදනම මත අවුරුදු 20 ක කාලසීමාවක් තුළ ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ලිහිසි තෙල් සම්මිශ්‍රණ බලාගාරයක් ඉදිකිරීමට ගිවිසුමකට එළඹී තිබුණි.තවද, වෙනම බදු ගිවිසුම හා සැපයුම් ගිවිසුම (HOSB තුළින් නිපැයුම් ලබා ගැනීම සඳහා) සඳහාද එදිනම සංස්ථාව විසින් අත්සන් තබා තිබුණි.2017 දෙසැම්බර් 31 වන විට මෙම බලාගාරයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු සම්පූර්ණ කර තිබුණද 2018 ඔක්තෝබර් 01 වන දින දක්වාම එහි මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ වී නොතිබිණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණද කරනු ලැබේ.

- (අ) තරගකාරී ආයතනයක් තෝරා ගැනීමේදී, පිළිගත හැකි ප්‍රසම්පාදන පටිපාටියකින් බැහැරව මැලේසියානු හයිඩ්‍රක්ස් ඔයිල් සමාගම මගින් ලබා දෙන ලද යෝජනාව පමණක් සලකා බලා තිබුණි.
- (ආ) ගිවිසුමේ 2.24 හා 2.25 ඡේද අනුව HOSB විසින් අමු ද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීමේදී හා බලාගාරය තුළ බනිජ් තෙල් ව්‍යුත්පන්න (derivatives) කිරීමේදී , සංස්ථාව අවශ්‍ය නියාමනයන්, රාජ්‍ය අනුමැතිය හා බලපත්‍ර ලබාගත යුතු වේ.නමුත් මෙකී අනුමැතීන් හා බලපත්‍ර 2018 ඔක්තෝබර් 15 දින වන විටත් සංස්ථාව විසින් ලබාගෙන නොතිබිණි.කෙසේ වුවද බලාපොරොත්තු වූ පරිදි ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා මෙම ව්‍යාපෘතිය තුළින් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට මෙම වාර්තාවේ දින දක්වාම කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.
- (ඇ) සංස්ථාව විසින් ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමට පෙර යෝග්‍ය ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් කර තිබේද යන්න සහතික කරගැනීමට නොහැකි විය.කිහිපවිටකදීම කෙටුම්පත් කරන ලද ගිවිසුමෙහි වූ කොන්දේසි පිළිබඳව නීතිපතිගේ අදහස විමසුවද සංස්ථාවේ නීති අංශයෙන් මේ සඳහා නීතිපතිගේ අදහස් සමග අනුකූලතාවයක් ඇතිද යන්න පිළිබඳව අනුමැතියක් ගිවිසුම අත්සන් කිරීමට පෙර ලබාගෙන නොතිබිණි.

4.5 වත්කම් කළමනාකරණය

පහත සඳහන් වත්කම් එම වත්කම් අත්පත්කර ගත් දින සිටම නිශ්කාර්යව පැවතුණි.

- (අ) වනාන්තරවල පිහිටි හල්ගහකුඹුර ඉඩම - එල්පී ගැස් ව්‍යාපෘතිය සහ ක්‍රීඩා භූමියක් සඳහා රු.මිලියන 10.6කට මෙම ඉඩම අත්කර ගෙන තිබුණි. එසේ වුවත්, මෙම ඉඩමෙහි 700ක් පමණ නීති විරෝධී පදිංචිකරුවන් (දුර්වාසීන්) විසින් තම අවශ්‍යතා සඳහා යොදාගෙන තිබුණි.
- (ආ) මාහේන් ඉඩම - ලබා ගත හැකි වූ ලියවිලි අනුව, සංස්ථාව විසින් මෙම ඉඩම අත්පත් කර ගැනීම සඳහා රු. මිලියන 0.625ක මුදලක් ගෙවා තිබුණි. කෙසේ වුවද, මෙම ඉඩම සංස්ථාවේ පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද 1986 වර්ෂයේ සිට එය පෙර අයිතිකරු විසින් භාවිතා කරමින් පැවතුණි.
- (ඇ) සමාගම් කොටස්වල ආයෝජන - 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට කොටස් වෙළඳ පොළේ ලියාපදිංචි කළ හා ලියාපදිංචි නොකළ සමාගම් හතරක සිදුකර තිබුණු ආයෝජනයෙහි ධාරණ අගය රු. මිලියන 29.54ක් විය. කෙසේ වෙතත් දිගු කාලයක සිට මෙම සමාගම්වලින් කිසිදු ලාභාංශයක් සංස්ථාවට ලැබී නොතිබුණි.

4.6. අනෙකුත් ආයතන සඳහා මුදා හරින ලද සම්පත්

2003 ජූනි 02 දිනැති අංක පීඊඩී/12 හා 2004 ජනවාරි 08 දිනැති අංක 21 දරණ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛ සහ අතිගරු ජනාධිපති නිකුත් කළ පිළිවෙලින් 2006 ජනවාරි 04 දිනැති සී එස් ඒ/පී අයි/40 සහ 2010 මැයි 14 දිනැති අංක සී එස්/1/17/1 දරන ලිපිය මඟින් දක්වා ඇති උපදෙස්වලට පටහැනිව සංස්ථාව විසින් නිලධාරීන් 05 ක් සහ වාහන 01ක් වෙන් ආයතන වෙත සමාලෝචිත වර්ෂයේ නිදහස් කර තිබුණු අතර සැලකිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණයක් නිදහස් කළ කාර්ය මණ්ඩලයට පාරිශ්‍රමික හා අනෙකුත් දීමනා සහ වාහන සඳහා ඉන්ධන හා නඩත්තු වියදම් සඳහා දරා තිබුණි.

4.7 පුහුණුව

මාගේ පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් වුවද පුහුණුව සඳහා පුහුණු ප්‍රතිපත්ති, මාර්ගෝපදේශ සහ සංස්ථාවේ සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් 2018 ඔක්තෝබර් 01 වන දින තෙක් සංස්ථාව විසින් හඳුන්වා දී නොතිබුණි. එම නිසා අවිධිමත් පදනම මත නිලධාරීන් තෝරාගැනීම සහ අනුමතකිරීම් මත දේශීය හා විදේශීය පුහුණු වැඩසටහන් සිදුකර තිබුණි. ඛනිජ තෙල් සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ (MPRD), 2017 මාර්තු 29 දිනැති අංක MPRD/ADM/15/02/40 (Com) දරණ ලිපිය අනුව විදේශ පුහුණු වැඩසටහන් වලට අදාළ ගැටළු කඩිනමින් හඳුනා ගැනීමට සංස්ථා කළමනාකාරිත්වයට උපදෙස් ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වුවද කළමනාකාරිත්වය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.

4.8 වෙළෙඳපල කොටස

ඛනිජ තෙල් කර්මාන්තයේ වෙළෙඳපල ප්‍රමුඛයා ලෙස සංස්ථාව පත්ව සිටින අතර ශ්‍රී ලංකාවේ ඛනිජ තෙල් අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 86 ක ප්‍රමාණයක් සංස්ථාව මඟින් සපයනු ලබයි. පසුගිය අවුරුදු කිහිපයක කාලය තුළ සංස්ථාවේ විකුණුම් පරිමාව ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වී තිබුණි.

5. තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු ළඟාකරගැනීම.

තිරසාර සංවර්ධනය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ වසර 2030 “න්‍යාය පත්‍රය” ප්‍රකාරව සෑම රාජ්‍ය ආයතනයක් විසින්ම කටයුතු කළ යුතු අතර සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව සංස්ථාව විසින් තම විෂය පථය යටතට ගැනෙන කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් කෙසේ ක්‍රියාත්මක විය යුතුද යන්න පිළිබඳව දැනුවත් වී තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණයන් සිදු කරනු ලැබේ.

- (අ) සංස්ථාව විසින් තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු ලෙස දිළිඳුකම තුරන්කිරීම, සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජීවිත සුරක්ෂිත කිරීම, දැරිය හැකි විශ්වාසනීය, තිරසාර සහ නවීන බලශක්ති සැපයුම සහතික කිරීම,

භූගෝලීය පරිසර පද්ධතීන්ගේ තිරසර භාවිතය ආදී අරමුණු හඳුනාගෙන තිබුණද ඒ හා සම්බන්ධවන ඉලක්ක,පාදක කරන, බලකම් ලභාවිය යුතු සංධිස්ථානයන් මෙන්ම ප්‍රගතිය මැන බැලීම සඳහා වන දර්ශකයන්ද හඳුනාගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

(ආ) තිරසර ඉලක්ක වෙත කරා ළඟා වීම සඳහා අවශ්‍ය වන මූල්‍යමය ප්‍රතිපාදනයන් වාර්ෂික අයවැයට ඇතුළත් කර නොතිබුණි.

(ඇ) කිසියම් කාර්යයක නිවැරදි කාර්ය සාධනය ඇගයීම සඳහා නිවැරදි දත්ත පදනමක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වුවත්, ආයතනය විසින් තිරසර සංවර්ධන ඉලක්කයන් ඇගයීම සඳහා නිවැරදි දත්ත පදනමක් බිහිකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.

(ඈ) අනෙකුත් ආයතන සමඟ මනා සම්බන්ධීකරණයක් නොපැවැත්ම හේතුවෙන් ඉලක්ක ගත අරමුණු කරා ළඟාවීමට සැලසුම් සකස් කිරීම ඉතා මන්දගාමී හෝ දුර්වල තත්ත්වයක පැවැති බව නිරීක්ෂණය විය.

6. ගිණුම්කටයුතුභාවය හා යහපාලනය

6.1 අභ්‍යන්තර විගණනය

පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් කළද අභ්‍යන්තර විගණන අංශයේ පුරප්පාඩු පිරවීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදීද කටයුතු කර නොතිබුණි. ලැබුණු තොරතුරුවලට අනුව අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව වූ තනතුරු 42 අතරින් තනතුරු 09ක් හෝ සියයට 21 ක් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට පුරප්පාඩුව පැවතුණි.ඒ අතරින් තනතුරු 08 හෝ සියයට 62 ක ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරී මට්ටම්වල විය. ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර විගණක තනතුර 2016 අගෝස්තු 10 දින සිට පුරප්පාඩු පැවතුණි.

6.2 විගණන කමිටු

සංස්ථාවේ විගණන කමිටු මගින් ගනු ලබන නිර්දේශයන් විධිමත්ව අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය සමාලෝචනය කර නොතිබුණි.සංස්ථාවේ අදාළ නිලධාරීන් විසින් කමිටු විසින් ඉල්ලුම් කරන තොරතුරු සම්පූර්ණවත්, නියමිත කාලයේදීත් ලබා දීමට කටයුතු කර නොතිබුණු අවස්ථාවේ තවදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.

6.3 ප්‍රසම්පාදනයන් සහ කොන්ත්‍රාත් ක්‍රියාවලිය

2012 මාර්තු 22 දින, අංක 12/0295/510/003/TRB දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයට අනුව බනිජ තෙල් මිලදී ගැනීමේදී දිගුකාලීන ණය පහසුකම් සමඟ වාර ගිවිසුම් වලට එළඹීමට හැකි සෑම විටම රේඛීය අමාත්‍යාංශය උත්සහ කළ යුතු අතර එසේ කිරීමට නොහැකි නම් පමණක් සතිපතා පදනමට හදිසි ගිවිසුම් වලට එළඹිය යුතුය.කෙසේ වෙතත් ඉහත තීරණයට පටහැනිව 2017 වර්ෂය තුළදී කොන්ත්‍රාත් 89 න් 43 ක්ම (නැව්ගත කිරීම්) හදිසි මිලදී ගැනීම් මගින් සිදුකර තිබුණි.

6.4 අයවැය පාලනය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ අයවැයගත සහ තථ්‍ය ආදායම හා වියදම අතර සැලකිය යුතු විචලනයන් නිරීක්ෂණය වූ හෙයින් අයවැය ලේඛනය ඵලදායී කළමනාකරණ පාලන උපකරණයක් ලෙස යොදා ගෙන නොතිබුණි.

7 පද්ධති හා පාලනයන්

විගණනයේදී නිරීක්ෂණය වූ පද්ධති හා පාලන අඩුපාඩු වරින්වර සංස්ථාවේ සභාපතිගේ අවධානයට යොමු කරන ලදී. පහත සඳහන් පාලන ක්ෂේත්‍රයන් කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු විය යුතුය.

ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර	නිරීක්ෂණ
-----	-----
(අ) කාර්යමණ්ඩල පරිපාලනය	බඳවා ගැනීම් පරිපාටිය හා උසස්වීම් අනුමත කර ගැනීමට අපොහොසත් වීම.
(ආ) වෙළඳ හා වෙනත් ලැබිය යුතු දෑ	නියමිත කාලයේදී හිඟහිටි මුදල් එකතු කිරීම තුළින් ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ අවදානම අඩු කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ පාලනයන්ගේ දුර්වලතා පැවතීම.
(ඇ) ප්‍රසම්පාදනය	ජාතික ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ නියමයන් සමඟ අනුකූල නොවීම.
(ඈ) සම්පත් උපයෝජනය	වක්‍රලේඛ උපදෙස්වලට පටහැනිව සම්පත් යොදවා තිබීම.
(ඉ) තොරතුරු පද්ධති පාලනය	<p>ප්‍රවර්තන වර්ෂය තුළ පෙර වර්ෂයන් සඳහා SAP පද්ධතිය තුළ ජර්නල් සටහන් කිරීමට නිලධාරීන්ට අවස්ථා පවතින අතර එබැවින්, SAP පද්ධති තුළ අනෙකුත් මොඩියුල සංශෝධනය කිරීමේ හැකියාව විගණනයේදී බැහැර කළ නොහැකි වීම.</p> <p>තවද, SAP පද්ධතිය තුළ එකම ගනුදෙනුකරු නමින් ගිණුම් කිහිපයක් ඇතුළත් කර තිබුණි. එබැවින්, බනිජ් කෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රියාවලියට හානි සිදු කිරීම හා ණය සීමාවන්, ණය කාලසීමාව හා අදාළ ණයගැති පාලනයන් අවභාවිත වීමේ හැකියාවක් පැවතීම.</p>
(ඊ) SAP ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් පද්ධතිය	<p>(i) සංස්ථාවේ සෘජු මැදිහත්වීමකින් තොරව තෙවන පාර්ශවයකට පද්ධතියේ සියලු ක්‍රියාකාරකම් මෙහෙය වීමට අවස්ථාව ලැබීම.</p> <p>(ii) ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ අවසාන දිනට තොග පාලන ගිණුම සහ වත්කම් උප ලෙජරය අතර නිරීක්ෂණය වූ රු.මිලියන 858.9 ක වෙනස සැසඳීමට අපොහොසත් වීම.</p> <p>(iii) උපයෝගීතාවය සහ නඩත්තුව, අත්පත්කරගැනීම හා විකුණුම් හා භෞතික තොග සත්‍යාපනය සහ SAP පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම ආදී වත්කම් කළමනාකරණ කටයුතු වලට ලිඛිත කාර්ය පටිපාටියක් හඳුන්වාදීමට අපොහොසත් වීම.</p>